

К.А. Поливач

Інститут географії Національної академії наук України, Київ, Україна

kateryna.polyvach@gmail.com

АТЛАС «НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ПРИРОДНА І КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА» – ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Розвиваючи ідеї і положення Національного атласу України, який цього року відзначає 10-у річницю свого видання, Інститут географії НАН України приступив до створення атласу «*Населення України та його природна і культурна спадщина*» (далі – АПКС). Даний атлас передбачає картографічне представлення результатів дослідження взаємного впливу та зв'язку між особливостями розвитку колишнього і сучасного населення України та природою і культурою як джерелом й наслідком цього розвитку на території Української держави, результатом взаємодії яких є регіональні особливості поширення та концентрації об'єктів культурної та природної спадщини в Україні [1].

Атлас планується підготувати як фундаментальний комплексний електронний картографічний твір науково-довідкового характеру, нове покоління яких відрізняється проблемною орієнтацією, багаторівневістю картографування, множиною взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих форм реалізації. АПКС призначатиметься для робітників культури, науки, краєзнавців, викладачів та студентів навчальних закладів, владних структур регіонів різного рівня для широкого використання в управлінській, економічній, екологічній, просвітній, культурній та інших сферах діяльності, а також громадян України, які цікавляться культурою та історією своєї Батьківщини.

Видання такого атласу могло б мати велике пропагандистське значення, а саме – відігравати роль візитівки та культурного посланця України за рубежом.

Актуальність Атласу для держави підтверджується світовою тенденцією перетворення природної і культурної спадщини на один із вагомих ресурсів розвитку у зв'язку із прийняттям на Всесвітньому форумі Ріо-92 визначальної парадигми сталого розвитку. Для України важливою є адаптація принципів сталого розвитку з врахуванням особливостей формування культурологічного і історичного простору, важливим елементом якого є і національна спадщина. Україна, ратифікувавши міжнародні конвенції стосовно охорони культурної спадщини, створила і повну нормативно-правову базу стосовно врегулювання ролі держави та суб'єктів господарювання у використанні і збереженні об'єктів спадщини (закони України 1991, 1992, 2000, 2001, 2004 років). Тому створення АПКС є не тільки нагальною потребою для просторового аналізу особливостей розміщення об'єктів спадщини, а і для формування важливої інформаційної системи щодо організації дієвого моніторингу за станом об'єктів спадщини.

Значимість розробки базуватиметься на використанні Атласу як ресурсу для інформаційної підтримки розробки планів економічного, соціального та екологічного розвитку держави та регіонів різного рівня, їх збалансування в напрямку гуманізації та інноваційності. Він сприятиме якісній законодавчій діяльності у сфері національної спадщини, розробці та вдосконаленню нормативних і регламентуючих документів різного типу, змісту та призначення.

Соціальна значимість даного дослідження визначається його інформаційним та гуманістичним впливом на розвиток суспільства та його взаємодію з природним та культурним середовищем. Опосередковано, через розвиток туристичної та інших видів рекреаційної діяльності, ці дослідження можуть сприяти створенню нових робочих місць в регіонах. Крім того, Атлас стане джерелом знань для населення, забезпечить в установах освіти та просвіти методологічне та інформаційне наповнення вивчення суспільних та природничих наук.

Наукова значимість дослідження полягатиме у розробці наукових основ картографування природної і культурної спадщини як однієї зі складових

гуманітарного розвитку населення. Дослідження передбачає створення наукової концепції Атласу, класифікацію та систематизацію об'єктів дослідження, обґрунтування та використання методів геоінформаційного картографування, що сприятиме розвитку теорії картографії та географії [2].

За рівнем дослідження Атлас вміщуватиме сюжети глобального, національного, регіонального та об'єктного значення.

У структурі Атласу заплановано виділити шість розділів:

1. Україна у світовому та європейському просторі
2. Населення – суб'єкт формування спадщини
3. Умови, фактори та ресурси формування спадщини
4. Культурна і природна спадщина
5. Культурна та природна спадщина регіонів України
6. Використання та охорона культурної та природної спадщини.

Передбачається укладення серії із 107 карт різних масштабів на країну в цілому, її регіони та найбільш цікаві ключові території та об'єкти. Карти основних розділів Атласу передбачається доповнити текстовою інформацією та ілюстраціями найвизначніших об'єктів спадщини.

Атлас буде створено на основі багатокомпонентної інформації, укладеної в базу даних. Геоінформаційні підходи до створення Атласу забезпечать виготовлення електронного продукту, використання якого сприятиме розвитку наукових досліджень та інноваційних галузей практики.

В кінцевому продукті (Атласній інформаційній системі – АІС) буде представлений фактологічний матеріал про природну та культурну спадщину України, що дозволить оцінити її сучасний стан загалом та внесок окремих регіонів.

Зібрана, систематизована та наочно представлена в АІС ґрунтовна та всебічна інформація стане основою для цілісної картини природної та культурної спадщини країни і окремих її частин та забезпечить наукову, методичну та інформаційну підтримку: загальнодержавним та регіональним програмам і проектам в галузі вивчення, охорони та комплексного використання спадщини;

включенні цієї проблематики до планів соціально-економічного розвитку держави та регіонів різного рівня; законодавчої та нормативно-правової діяльності у сфері спадщини; заходів з удосконалення управління об'єктами та територіями спадщини та підтримки прийняття управлінських рішень; як джерела знань та інструменту широкої пропаганди та освіти населення.

Список літератури:

1. Руденко Л.Г., Бочковська А.І., Западнюк С. О., Поливач К.А. Атласне проблемно-орієнтоване картографування – стан і напрями розвитку // Українська географія: сучасні виклики. Зб. наук. праць у 3-х т. – К.: Прінт-Сервіс, 2016. – Т. І. – С. 92-95.
2. Руденко Л.Г., Бочковська А.І., Западнюк С.О., Поливач К.А. Тематичний атлас «Населення України та його природна і культурна спадщина»: постановка питання та головні напрями робіт. Національне картографування: стан, проблеми та перспективи розвитку: Збірник наукових праць. – К.: ДНВП «Картографія», 2014. – Вип. 6. – с. 92 – 94.